

ANTI-PESTBELEID

1. Inleiding

Omdat pesten een niet in te schatten invloed heeft op onze leerlingen (niet alleen nu, maar ook in de toekomst), willen we ons inzetten om pesten zo goed mogelijk te voorkomen.

Pesten zullen we allicht nooit helemaal kunnen vermijden en daarom willen we nadenken hoe we een pestprobleem willen aanpakken. Een duidelijk beleid zorgt ervoor dat de afspraken voor iedereen duidelijk zijn. Iedereen (leerlingen, ouders, leerkrachten) moet weten dat we pesten nooit zullen tolereren, dat we het nooit zomaar aan ons voorbij zullen laten gaan en hoe we het zullen aanpakken. Dat willen we duidelijk stellen met dit concreet anti-pestbeleidsplan.

Als school willen wij werken aan een pestbeleid waarbij alle actoren betrokken worden (leerlingen, leerkrachten, zorgteam, directie, ouders en ev. CLB).

2. Visie

Onze schoolvisie stelt duidelijk dat *'we sporen' naar het geluk van ieder kind dat we 'speciale voelsprietten hebben voor het welbevinden, het zich goed voelen in onze school'*. We willen de ruimte en de sfeer scheppen waarin elk kind harmonisch kan openbloeien. We willen ethische waarden zoals respect, verdraagzaamheid, luisterbereidheid, ... nastreven, zowel bij de leerlingen als bij de teamleden.

Van het schoolteam wordt een correct voorleven verwacht met respect voor elkaar. We durven dit dan ook van onze kinderen verlangen.

In de 'spoormomenten' (groepsactiviteiten met alle kinderen van de hele school) werken we aan de sociale vaardigheden van onze kinderen. Sociale vaardigheden worden er op een creatieve manier aangebracht en besproken met de bedoeling er in de klas mee aan de slag te gaan.

- 'Goede manieren', tafelmanieren.
- De inhoud en de manier van een boodschap.
- Gevoelens tonen.
- Je praat niet tegen iedereen op dezelfde manier.
- ...
- Wie wil pesten, is gezien.
  - Er is geen enkele reden goed genoeg om te pesten.
  - Plagen is geen pesten maar kan wel pesten worden.
  - Praten over pesten is niet klikken.

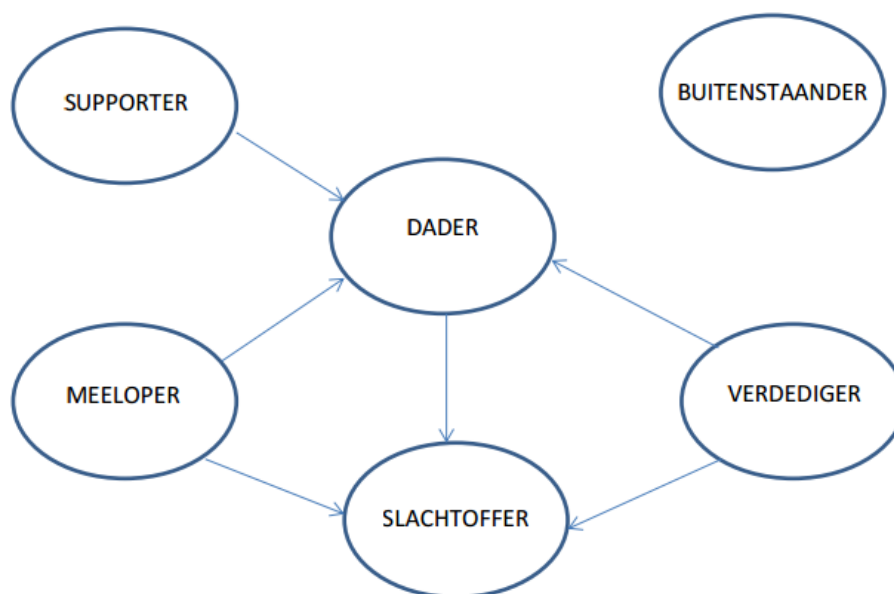
Wanneer het dan toch mis gaat, willen we ingrijpen en onze verantwoordelijkheid opnemen. We halen onze inspiratie uit de 'No Blame'-methode (verder hierover meer).

3. Pesten, plagen en ruziën

Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk en langdurig uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door één of meer personen met de bedoeling het slachtoffer te kwetsen, te benadelen of schade te berokkenen. Slachtoffers hebben in deze situatie weinig tot geen verweer (machtsonevenwicht). Pesten heeft vaak een sociale functie: het pestgedrag is betekenisvol voor de groep waarin het gebeurt: pestkoppen zijn op zoek naar populariteit en status. Hiervoor gaan ze een machtsspel aan met wie 'zwakker' staat. Vaak stopt het pesten als de groepssteun wegvalt. Pesten gebeurt op veel manieren: direct of indirect pesten, verbaal pestgedrag, cyberpesten.

3.1. De rollen in een pestsituatie

3.2. Pesten - plagen - ruziën

3.2.1. Pesten

- Gebeurt met opzet, veelal met voorbedachte rade.
- Met de bedoeling iemand te kwetsen.
- Gebeurt meer dan eens, systematisch.
- De pestkop voelt zich machtiger dan de gepeste.
- Meestal een groep (pestkop, meelopers en supporters) tegen een geïsoleerd slachtoffer.
- Een vaste structuur: de pestkoppen zijn meestal dezelfde, de gepesten ook.
- Er kunnen erge gevolgen zijn voor de gepeste.
- De relatie tussen pestkop en gepeste herstelt nadien traag en moeilijk.
- De gepeste voelt dat hij/zij niet meer bij de groep hoort.
- De groep lijdt onder het onveilig gevoel als gevolg van het probleem.

3.2.2. Plagen

- Gebeurt onbezonnen, spontaan.
- Heeft geen kwade bijbedoelingen, onschuldig, niet gemeen.
- Duurt niet lang (onregelmatig, ongepland).
- Speelt zich af tussen 'gelijken'.
- Meestal is het verdraagbaar of plezierig, ("Plagen is om kusjes vragen.") maar het kan ook kwetsend overkomen.
- Meestal één tegen één.
- Nu eens plaagt de ene, dan weer de andere.
- De pijn (lichamelijk of geestelijk) is van korte duur.
- De relaties worden nadien onmiddellijk weer hervat.
- Het geplaagde kind blijft volwaardig lid van de groep.
- De groep lijdt er niet onder.

3.2.3. Ruziën

- Gebeurt meestal spontaan.
- Meestal is de bedoeling het zoeken naar de oplossing van een probleem. Kinderen zouden moeten leren ruziemaken (met elkaar in discussie treden).
- Duurt meestal niet lang.
- Kan zich best ook afspelen tussen 'gelijken'.
- Meestal worden meningen, met vaak hevige en emotionele argumenten, op een hevige en emotionele wijze uitgelegd.
- Meestal één tegen één.
- Wisselende deelnemers aan het conflict.
- Zo'n ernstig conflict hoeft niet noodzakelijk het einde van een vriendschap te betekenen.

Ruzie maken en plagen moeten kunnen. Ze maken deel uit van een ontwikkelingsfase van kinderen (ontwikkelen van sociale vaardigheden):

- omgaan met agressief gedrag;
- onderhandelen;
- grenzen stellen;
- ...

Als leerlingen zelf problemen leren oplossen, worden ze hier sterker van. Ze zijn immers op zoek naar hun plaats in de samenleving, in de groep. Er moet dus ruimte zijn voor plagen en ruzie.

Maar, systematisch en berekend eenzelfde kind viseren, pijn doen,... en dit in een ongelijke machtsstrijd, overstijgt de ruimte die er is voor ruzie maken en plagerijen en mondt uit in pesten.

4. Gevolgen van pesten

De gevolgen van pesten zijn zowel voor de pester als voor de gepeste niet te onderschatten. Daarenboven gaat een hele groep lijden onder pesterijen, omdat pesten de groepsgeest bederft.

4.1. Gevolgen voor het slachtoffer

- aanpassingsproblemen
  - zwakke cijfers
  - leerproblemen – concentratiestoornissen
  - spijbelen
- zware stress, enorm gevoelig
  - depressie – agressie
  - angst – sociale angst
  - lichamelijke klachten: buikpijn, diarree, braakneigingen, ...
  - suïcidaal gedrag
  - psychosomatische klachten
  - gevoel van eenzaamheid
  - gevoel van wantrouwen
  - negatief zelfbeeld, onzeker, weinig zelfvertrouwen
- risico op sociaal isolement

4.2. Gevolgen voor pestende kinderen/jongeren

- sociaal-emotionele problemen
  - zelfbeeld – zelfvertrouwen?
  - erbij willen horen vanuit 'dominantie' en 'macht'
  - depressie – agressie
- normoverschrijdend gedrag (later conflict met de maatschappij)
- suïcidaal gedrag
- risico op afwijzing en isolement
- uitsluiting: geen vrienden meer overhouden

5. Signalen

In sommige gevallen zijn signalen waarneembaar bij kinderen wanneer er sprake is van pestgedrag. Het is heel belangrijk dat zowel leerkrachten als ouders proberen oog te hebben voor deze signalen.

Er zijn directe en indirecte signalen.

5.1. Directe signalen

- SMS-jes
- pestbriefjes
- bedreigingen uiten
- uitgesloten worden
- als laatste (en met veel gemor) gekozen worden
- vaak alleen staan
- geen vriendjes die langskomen of eens willen afspreken
- steeds proberen te overheersen

5.2. Indirecte signalen

- onverklaarbare blauwe plekken
- kapotte kleren
- spullen die verdwijnen
- agressiever, meer teruggetrokken gedrag/depressieve signalen
- psychosomatische klachten
- laattijdig naar/op school – omweg maken
- ontspannen op vrijdagavond – gespannen op zondagavond
- dalende cijfers
- minder gemotiveerd

6. Aandachtspunten voor de ouders, de school en de leerkrachten

Het is belangrijk dat zowel ouders als leerkrachten het kind niet uit het oog verliezen. De leerkrachten proberen alle leerlingen zo goed mogelijk op te volgen. Van de ouders en onze leerkrachten verwachten we dat ze elkaars rol en deskundigheid respecteren. Samenwerken en echt in gesprek gaan loont. Een waarderende houding en positieve betrokkenheid zorgt voor een positief schoolklimaat.

Wanneer voor kinderen de regels duidelijk zijn en hier consequent aan vastgehouden wordt, is het duidelijk wanneer er een regel overtreden wordt of wanneer er zich gedrag stelt dat niet door de beugel kan. Consequent optreden is dan ook belangrijk.

Bij dit consequent optreden durven we ook de steun vragen van onze ouders. Door in gesprek te gaan, willen we het probleemoplossend vermogen van leerlingen stimuleren en hen zelf tot het besef laten komen wat kan en niet kan. Samen kan dan naar oplossingen gezocht worden.

6.1. Wat kan je als ouder doen?

6.1.1. Als jouw kind wordt gepest...

- Kies indien mogelijk een gepast gespreksmoment: tijd, plaats, rust.
- Luister naar je kind.
- Neem het verhaal ernstig.
- Leg de schuld niet bij je kind. Toon begrip (voor het lange stilzwijgen, de emoties, de behoeften die het kind uitdrukt).
- Maak duidelijk dat je achter je kind staat en dat je mee wil zoeken naar een oplossing.
- Prijs je kind omdat het heeft willen praten.
- Wijs je kind op de noodzaak om met de school te praten en zoek samen naar de meest geschikte contactpersoon:
  - de klastitularis → mondeling of via agenda
  - de zoco → mondeling, via mail (liesbeth.vandaele@kbo-tielt.be), via een briefje in de brievenbus naast de leraarskamer of via het pestmeldpunt op de website (www.kbo-tielt.be/hetspoor)
  - de directie → mondeling of telefonisch (051/406263)
- Bekijk samen wat je de school wilt meedelen en wat je van de school verwacht/niet verwacht.

- Ga na bij wie het kind aansluiting kan zoeken. (Wie deed nooit mee met het pesten?)
- Stimuleer andere contacten met leeftijdsgenoten (binnen en buiten de school).
- Richt je bij ernstige problemen tot de hulpverlening. De school en het CLB kunnen hierbij helpen.
  - Kinderen en ouders kunnen ook elke woensdag (tussen 14u.00 en 17u.00 en 18u.00 en 21u.00) gratis en volledig anoniem chatten met het CLB via de website www.clbtielt.be.

6.1.2. Als jouw kind heeft gepest...

- Kies een geschikt moment om met je kind in gesprek te gaan.
- Zeg duidelijk waarom je een gesprek wilt.
- Luister naar je kind! Pols naar het wat, hoe en waarom van het (mee-)pesten.
- Keur het voorbije pestgedrag af en maak duidelijk dat je wilt dat je kind ermee stopt.
- Wijs op het verschil tussen pesten en plagen.
- Verduidelijk wat pesten teweeg brengt.
- Vraag je kind om de schade te herstellen:
  - veilig stellen van het slachtoffer;
  - eventuele schade herstellen;
  - vertrouwen herwinnen van het slachtoffer, groep, school,...
- Bekijk met de school hoe je de schoolaanpak van thuis uit kan steunen.
- Blijf in gesprek met je kind/met de school.
- Zoek zo nodig steun en hulp voor jezelf/je kind.

6.2. Aanpak op school

6.2.1. Pestpreventie op school

Op school proberen we heel wat te doen om pesten te voorkomen en om een veilig en positief schoolklimaat te bekomen.

6.2.1.1. Werken aan een positieve klassfeer

Elke klas en elke leerkracht werkt aan een positieve klassfeer. Een gemotiveerd team wil ervoor zorgen dat elke leerling graag naar school komt en zich goed voelt bij ons op school. Er worden verschillende leuke activiteiten georganiseerd binnen en buiten de klas. De lessen worden ingekleed in een thema en er is ruimte voor verschillende werkvormen: kringgesprekken, groepswork, ... Doorheen het schooljaar worden fijne feesten georganiseerd op klasniveau (bv.: kerstfeest, ...) en op schoolniveau (Sinterklaasfeest, carnaval, KWIK-middag,...). Verder zijn er de tweejaarlijkse sportklassen en openluchtklassen die het werken aan een positieve klassfeer moeten bevorderen (zeeklassen, plattelandsklassen en stadsklassen). Doordat we nog steeds een kleine school zijn, kennen veel leerlingen elkaar in school. Dit komt de sfeer op school en op de speelplaats ten goede.

6.2.1.2. Pestpreventie op de speelplaats/op school

Als school willen we inzetten op pestpreventie. Door een aantal activiteiten aan te bieden tijdens de pauzes hopen we dat leerlingen zich niet gaan vervelen en dat ze geen tijd hebben om te pesten.

Zo is er muziek op vrijdag. De leerlingen kunnen vrijwillig deelnemen aan de bewegingsmogelijkheden op muziek.

De werkgroep speelplaatsspelen werkte een doorschuifstelsel uit waarbij elke klas (van de lagere afdeling) wekelijks een spelemmer ter beschikking krijgt. Door het aanbieden van dit spelmateriaal en een speelruimte willen we leerlingen meer laten spelen zodat ze minder tijd en mogelijkheden hebben tot pesten.

In de derde graad worden er lessen gegeven rond ICT en cyberpesten. Als school informeren we zowel leerlingen als ouders over de gevaren bij het gebruik van sociale media zoals Facebook, dat wettelijk niet toegelaten is voor onze leerlingen (slechts toegelaten vanaf 13 jaar).

6.2.1.3. Werkgroep tegen pesten

In het schooljaar 2013-2014 werd voor het eerste een 'dag tegen pesten' (zowel voor kleuters als lagere schoolkinderen) georganiseerd. Aan de hand van een film of verhaal werd de problematiek rond pesten uit de doeken gedaan. Het verschil tussen pesten en plagen werd ook besproken.

In het schooljaar 2014-2015 werd voor het eerst een 'werkgroep pesten' samengesteld en een 'week tegen pesten' georganiseerd. De werkgroep stelde voor elke klas een lessenset samen. Samen met deze werkgroep willen we werken aan pestpreventie en een degelijk pestbeleid op school. Deze werkgroep ondersteunt allerlei initiatieven om een positieve sfeer op school te bevorderen.

6.2.2. No Blame-methode

Ondanks preventieve maatregelen kan je pesten nooit wegdenken. Wanneer er een vermoeden van pesten is gebruiken we op onze school de No Blame-methode.

No Blame ziet pesten als een groepsprobleem. Niet de feiten zijn het belangrijkste, maar de gevoelens van het slachtoffer. Alleen als het slachtoffer akkoord gaat met een straffe aanpak, is het zinvol.

Het proces verloopt in 7 stappen:

1. De leerkracht/zorgcoördinator

- praat met het slachtoffer over zijn gevoelens en vraagt namen van wie pest; (Feiten zijn niet belangrijk.)
- luistert naar het slachtoffer en neemt zijn/haar verhaal ernstig;
- spreekt met hem/haar af welke stappen ondernomen zullen worden;
- observeert intensief en probeert de daders te betrappen;
- overlegt met collega's: 'hebben ze iets opgemerkt?'

Na het gesprek besluit de leerkracht/zorgcoördinator als het over pesten gaat...

a. Nee! De No Blame-methode houdt op.

b. Ja! De leerkracht/zorgcoördinator belt de ouders van het gepeste kind en van het pestende kind op met de melding van het pestprobleem. De No Blame-methode wordt kort uit de doeken gedaan. We wijzen de ouders op wat ze kunnen doen (zie dit beleid op de website van de school) en vragen om niet onmiddellijk te

straffen (no blame) maar samen naar oplossingen te zoeken. We spreken af om hier verder over te communiceren.

2. De leerkracht/zorgcoördinator brengt – in samenspraak met de melder - een zestal pesters, meelopers, stille getuigen en 'behulpzame leerlingen' bij elkaar. Hij/zij vertegenwoordigt zelf het slachtoffer.
3. In een gesprek met deze groep legt de leerkracht/zorgcoördinator uit wie zich slecht voelt in de klas en waarom dit zo is. Details, feiten, beschuldigingen komen NIET aan bod.
4. De leerkracht/zorgcoördinator benadrukt dat er geen straffen volgen. De groep is enkel bijeen om het probleem op te lossen. Zij zijn samen verantwoordelijk voor een beter gevoel bij het slachtoffer.
5. De groep formuleert voorstellen: iedereen doet dat in de ik-vorm. "Ik zal niets doen, ik zal hem/haar met rust laten" is ook een waardevol voorstel. Geen enkel idee komt van de leerkracht.
6. De groep voert in de volgende week de voorstellen uit.
7. Na een week spreekt de leerkracht/zorgcoördinator opnieuw met elk kind, nu apart. Het slachtoffer komt eerst en vertelt hoe die week verlopen is. Als het pesten niet gestopt is, wordt een nieuwe groepsbijeenkomst gepland. Eventueel met een andere samenstelling.

Natuurlijk wordt er op school flexibel omgesprongen met de No Blame-methode. Deze methode is een leidraad in het aanpakken van pestproblemen. De zorgcoördinator en de leerkracht bekijken zelf hoe ze de stappen doorlopen, hoeveel leerlingen er deelnemen aan het gesprek, of er al dan niet een groeps gesprek moet zijn met alle partijen,... Elke peestsituatie is anders en wordt dan ook anders benaderd. De directie wordt steeds op de hoogte gebracht van pestproblemen en onderneemt indien gewenst ook stappen (bv.: ouder-gesprekken).

6.2.3. En verder?

Merken we echter dat het pesten aanhoudt, dan staan we erop dat er contact is met de ouders van de pester en/of de gepeste leerling. Op die manier kunnen we via een constructieve communicatie nagaan wat we samen kunnen doen om het pesten te stoppen. Indien nodig worden er strenge maatregelen opgelegd in samenspraak met de directie.

6.2.4. Pestmeldpunten

Pesten dient eerst en vooral gemeld te worden. Leerlingen weten dat ze met een pestverhaal steeds bij de leerkracht of zorgcoördinator terecht kunnen. Omdat dit voor leerlingen een grote stap is, willen we ervoor zorgen dat ze dit ook op een veiligere, eventueel anonieme, manier kunnen doen.

- Pestbrievensbus
  - De brievenbus naast de leraarskamer, waarin de leerlingen hun verhaal kwijt kunnen.
- Op de website is er ook een "pestmeldpunt".
  - Via het opgegeven e-mailadres kunnen de leerlingen online een verhaal doorsturen naar de zorgcoördinator.

Op deze manier hopen we dat de drempel om pesten te melden lager wordt. Het gaat hier immers niet om klikken. Wanneer je klikt, wil je dat de pester een straf

krijgt. Wanneer je het pesten meldt, wil je dat het pesten stopt. Wij hechten veel belang aan het melden van pesten en hopen dat ouders niet zelf onderling de problemen willen gaan oplossen en pesters benaderen. Wanneer het pesten op school gebeurt, willen wij als school op de hoogte gebracht worden en willen we het probleem aanpakken. Als school kennen wij beide partijen en kunnen we onpartijdig het verhaal van alle partijen beluisteren.

6.2.5. Cyberpesten

Nieuwe media hebben zeker hun waarde, maar kunnen ook negatief gebruikt worden. We durven van de ouders te vragen om zelf controle te houden over het gsm- en internetgebruik van hun zoon of dochter. Beledigen of roddels verspreiden via internet of gsm is niet toegelaten. De ouder is wettelijk mede- verantwoordelijk voor de gevolgen van zulk pestgedrag door de zoon of dochter.

Wanneer ouders/kinderen toch naar school komen en melding geven van cyberpesten (wat dan eerder vaak thuis gebeurt, maar wel met kinderen van de school) vragen wij steeds om bewijsmateriaal mee te nemen (het sms'je bewaren, screenprint van het computerscherm,...). Wij willen dit als school dan ook niet negeren en hiermee aan de slag gaan.

Wel durven we de ouders op hun plichten wijzen. Leerlingen mogen wettelijk op Facebook vanaf 13 jaar. In principe kan onze school dus niet te maken hebben met conflicten als gevolg van onheuse Facebook-communicatie. Als blijkt dat dit dan toch het geval is, worden de ouders (via een – te ondertekenen – brief) op de hoogte gesteld van de betrokkenheid van hun kind hierin.

Gsm-gebruik op school is verboden. Indien een leerling betrapt wordt met een gsm, wordt deze afgenomen en aan de directie bezorgd. Wanneer ouders echter de aanwezigheid van een gsm noodzakelijk achten, geeft de leerling de gsm 's morgens af aan de leerkracht om hem na de lessen terug te krijgen. (Het is aangewezen om dit vooraf aan de school te melden.)

6.2.6. De rol van de leerkracht en de zorgcoördinator

Pestproblemen willen we als school aanpakken in samenspraak met de leerkracht en de zorgcoördinator. De leerkracht is de eerstelijnsverantwoordelijke van zijn of haar klas. In de mate van het mogelijke probeert de leerkracht met de leerlingen te praten, tot oplossingen te komen. De leerkracht maakt melding bij de zorgcoördinator.

Soms is er ook echt nood aan een minder betrokken persoon. Vaak wordt de hulp ingeroepen van de zorgcoördinator om de situatie van op een afstand te bekijken, en de leerkracht te ondersteunen. Het is ook de zorgcoördinator die (in samenspraak met de klastitularis) de regie van No-Blame in handen heeft.

Contacten leggen met de betrokken partijen (ouders, externe instanties, CLB,...) gebeuren in samenspraak met de directie.

6.2.7. Ouderbetrokkenheid

Ouders willen we betrekken bij een pestprobleem. Ook hier moet het onderscheid gemaakt worden tussen ruzies en een effectief langdurend pestprobleem.

Het is onmogelijk om bij elke ruzie ouders op de hoogte te brengen. Als school willen we dit intern oplossen.

Wanneer er sprake is van pesten, zal de school in eerste instantie proberen een zicht te krijgen op het probleem. Indien de school zorgwekkende signalen opmerkt, worden de ouders meteen op de hoogte gebracht.

7. Contact

Bij pest- of andere problemen kan je steeds contact opnemen met de school of met het CLB. Wij werken nauw samen met het VCLB Tielt.

- School:
  - Directeur: Stefaan Debouver – stefaan.debouver@kbo-tielt.be – 0496/706264
  - Zorgcoördinator: Liesbeth Van Daele – liesbeth.vandaele@kbo-tielt.be
  - Of via www.kbo-tielt.be/hetspoor → 'pestmeldpunt'
- VCLB Tielt
  - Algemeen telefoonnummer: 051/426642
  - Maatschappelijk werkster: Elke Bryse – elke.bryse@clbtielt.be
  - Psycho-pedagogisch consulent: Anne Demuynck – anne.demuynck@clbtielt.be
  - Of via www.vclbtielt.be → 'chat'